

Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup

Sendt til: nilj@fvst.dk, plum@fvst.dk

Den 12. juni 2020

Svar til Fødevarestyrelsen vedrørende muligheden for krav om obligatorisk oprindelsesmærkning af visse fødevarer eller ingredienser

Dansk Erhverv har modtaget Fødevarestyrelsens spørgsmål om konsekvenserne ved introduktion af krav om obligatorisk oprindelsesmærkning af visse fødevarer i EU. Vi mener helt overordnet, at sådanne krav vil medføre store administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet samt uønskede påvirkninger på miljøet.

Dansk Erhverv er grundlæggende tilhænger af den frivillighed, der, med visse undtagelser, er gældende praksis i dag for oprindelsesmærkning af fødevarer, jf. forordning (EU) nr. 1169/2011. Frivillig oprindelsesmærkning af fødevarer giver virksomheder fleksibilitet i forhold til leverandører, produktion og emballage, hvilket også gavner forbrugerne i forhold til pris, udbud og kvalitet. Ligeledes ses frivillig oprindelsesmærkning af flere leverandører som en konkurrenceparameter.

Vi forstår, at et af argumenterne for mere obligatorisk oprindelsesmærkning skulle være, at det skal hjælpe forbrugerne til at tage et bæredygtigt valg. Men selvom man måtte vælge en fødevare, der indeholder en eller flere ingredienser med lokal/national oprindelse, er det ikke sikkert, at fødevareren i sin helhed er mere bæredygtig end en tilsvarende fødevare fremstillet af ingredienser med oprindelse længere væk. Dette skyldes, at også produktionsmetoder, arbejdsmiljøforhold og mange andre aspekter indgår i en moderne opfattelse af bæredygtighed.

Obligatorisk oprindelsesmærkning af specifikke ingredienser giver desuden ikke øget fødevarsikkerhed eller forhindrer svindel med fødevarer. Det er blot en forbrugerinformation om 1-2 ingredienser i fx en sammensat fødevare, som kan bestå af 20 ingredienser eller mere, og det giver derfor ikke meget yderligere viden til forbrugerne, men giver dem i stedet dyrere fødevarer. Udover dyrere fødevarer vil krav om obligatorisk oprindelsesmærkning betyde at:

- virksomhederne hindres i at købe ingredienser, hvor de får den ønskede kvalitet til den bedste pris,
- mærkningen vil udgøre en konkurrencefordel for store virksomheder i EU, da de er bedre gearet til at håndtere sådanne mærkningskrav og løbende ændringer,
- der vil ske et større forbrug og spild af emballage ved jævnlige ændringer af ingrediensers oprindelsesland pga. fx forsyningsknaphed eller sæsonvariationer,
- der vil ske et større madspild, da der lægges nye begrænsninger i virksomhedernes produktionsvilkår,
- der opstår et større kontrolbehov, som risikerer at nedprioritere anden kontrol, som kan være væsentlig for fødevarsikkerheden.

Vi mener, at det som minimum bør være et krav, at Kommissionen evaluerer konsekvenserne og effekterne af de nu gældende regler om oprindelsesmærkning af den primære ingrediens, inden de vedtager yderligere krav om oprindelsesmærkning.

Hvis Kommissionen alligevel vælger at indføre krav om obligatorisk oprindelsesmærkning, ønsker vi samme geografiske "niveau", som er anvendt i forordningen om oprindelsesmærkning af den primære ingrediens. Dvs. der skal være mulighed for, at producenten selv kan vælge om man ønsker en meget detaljeret angivelse (fx Bornholm) eller en mere fleksibel angivelse, hvor der kan indkøbes råvarer efter udbud og efterspørgsel (fx EU). På tilsvarende måde ønsker vi samme indholdsmæssige "niveau", som nu er gældende for oprindelsesmærkning af den primære ingrediens (>50 pct.), da oprindelsen af små ingredienser i sammensatte fødevarer (fx mælken i mozzarella på en pizza) må antages at være af lille relevans for forbrugeren.

Økonomiske konsekvenser ved krav om obligatorisk oprindelsesmærkning

Det er desværre ikke muligt for Dansk Erhverv medlemmer i detail- og engrossektoren at estimere de økonomiske konsekvenser ved et eventuelt krav om obligatorisk oprindelsesmærkning af visse fødevarer eller ingredienser heri, da vi bl.a. ikke kender det geografiske og indholdsmæssige niveau. Flere dagligvarekæder fortæller dog, at de oplevede store udfordringer, da de skulle ændre deres emballager i forbindelse med vedtagelse af reglerne om oprindelsesmærkning af den primære ingrediens. Udfordringerne var både af økonomisk-, tids- og personalemæssige karakter, herunder bl.a.:

- Vi var nødt til at ændre emballagen på store dele af vores sortiment, især vores kampagneprodukter til temauger som fx "spansk uge" og lign.
- Det store arbejde med at ændre emballager har betydet, at vi i dag beskæftiger to personer mere i afdelingen, medarbejderne har i en længere periode haft meget overarbejde og vi har samtidig måtte købe os til ca. 2.000 timers ekstern rådgivning.
- Der har været perioder, hvor vi fik 5 gange så mange emballager ind til godkendelse og kvalitetstjek, sammenlignet med samme periode året før.

Kommissionen udarbejdede i 2013 en rapport til Parlamentet og Rådet vedrørende obligatorisk angivelse af oprindelsesland eller herkomstland for kød anvendt som ingrediens. Ifølge denne rapport vil et krav om obligatorisk oprindelsesmærkning på landeniveau øge produktionsomkostningerne med op til 50 pct. Dertil kommer yderligere administrative byrder for erhvervet på 8-12 pct. samt administrative byrder for kontrollen på 10-30 pct. Det konkluderes derfor også, at hvis der indføres krav om obligatorisk oprindelsesmærkning af kød anvendt som ingrediens, vil det medføre markant højere priser på de omfattede fødevarer, og op til 90 pct. af denne prisstigning vil ende hos forbrugerne.

Eksempler på udfordringer ved krav om obligatorisk oprindelsesmærkning

For de store ingredienser (mælk, hvedemel, sukker mv.) er udfordringen, at det kan være nødvendigt at source dem fra flere forskellige lande for at få nok eller for at få ingrediensen i den nødvendige kvalitet. Et eksempel er durummel til pasta. Hvis høsten ikke har været god (fx pga. vejrforholdene), i det land man plejede at købe durummel fra, så er man nødt til at finde det fra et andet land for at lave sin pasta. Dermed bliver pastaproducenten nødsaget til at ændre på emballageteksten, hvad angår meleets oprindelse, og være helt nøjagtig i forhold til hvornår ændringen sker, og

hvornår der vendes tilbage til den oprindelige leverandør igen. En proces som både er tidskrævende og fordyrende og som kan føre til et stort emballagespild.

Andre eksempler er kød, der skal bruges som en ingrediens i sammensatte fødevarer. Dette kød bliver ofte købt i flere forskellige lande og blandet i produktionen, eller leverandøren af kødet og dermed dets oprindelsesland, kan skifte fra uge til uge. I sådan en situation vil, oprindelsesmærkningen skulle ændres hele tiden og virksomhederne skal bruge ressourcer på at omstille deres IT-systemer for at kunne styre dette.

For frugt anvendt som ingrediens er det helt almindeligt med ændringer i oprindelsen henover året, da sourcing af frugt er sæsonbetinget. I sådanne tilfælde behøver det ikke engang kun at handle om ingredienser fra EU eller ikke-EU, men samme fødevarereproducent kan sagtens modtage fx appelsiner fra Spanien på et tidspunkt af året og fra Californien på et andet tidspunkt.

Nogle fødevaringredienser bliver blandet i store siloer. Det gælder fx for nogle økologiske råvarer, hvor udbuddet fra en enkelt producent eller et enkelt land ikke er så stort, og man derfor kan være nødsaget til at stykke sine ingredienser sammen fra flere leverandører/lande.

Alle disse eksempler viser, at fødevarerforsyningen i Danmark og resten af EU er kompleks og går på tværs af landegrænser. Indføres der krav om obligatorisk oprindelsesmærkning, vil det skabe handelsmæssige barrierer, da producenter vil udelukke mange og varierende leverandører, for at undgå at skulle ændre mærkningen af sit produkt hele tiden, herunder mange SMV'er. Hvis ingredienser og råvarer ikke længere indkøbes der, hvor de kan fås til den bedste pris eller rigtige kvalitet, vil det samtidig medføre enten meget svingende kvalitet og højere priser for forbrugerne.

Dansk Erhverv skal på baggrund af ovenstående derfor opfordre til, at Danmark i EU ikke arbejder for, at der indføres yderligere krav om obligatorisk oprindelsesmærkning af visse fødevarer.

Med venlig hilsen

Saoirse McKeever Eriksen
Fødevarerkonsulent